

Porin kauppatorin yleissuunnitelma

Porin kauppatori on historiallisesti merkittävä ja keskeinen kaupunkitila, joka perinteisten toritoimintojen lisäksi toimii tapahtumapaikkana, joukkoliikenteen asemana ja osana kävelykatua.

Yleissuunnitelman tavoitteen on ollut kehittää Porin kauppatorin ja kävelykeskustan elinvoimaisuutta ja toiminnallisuutta sekä viihtyisyyttä ja turvallisuutta. Porin torin yleissuunnitelma on valmistunut keväällä 2022. Yleissuunnitelmaa on tarkistettu keväällä 2023. Tarkasteluun on otettu mukaan ympäröivät katualueet ja niiden tuomat muutokset torialueeseen sekä toritoimintojen sijoittumiseen että tilankäyttöön.

Vuonna 2021 käynnistyneessä suunnitteluhankkeessa on ollut laaja ohjausryhmä, joka on koostunut Porin kaupungin ja kaupunginhallituksen edustajasta, Porin kaupunkikeskusta ry:sta, Porin yrittäjistä sekä Torikauppiasyhdistyksestä. Suunnitteluhankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana on toiminut kaupunginarkkitehti Mikko Nurminen. Porin torin yleissuunnitelman laatimisesta on vastannut Ramboll. Vuorovaikutus on tehty yhteistyössä Rambollin ja Porin kaupungin kanssa. Suunnittelutyö käynnistettiin vuorovaikuttamalla kolme vaihtoehtoista Porin torin luonnoskonseptia Kokemäenjoki, Yyteri ja Pori Square.

Kauppatorin uudistaminen on aloitettu uuden toripaviljongin rakentamisella ja se on valmistunut keväällä 2022 paikalla olleen rakennuksen paikalle. Tori uudistetaan vaiheittain 10 vuoden aikana.

Porin kauppatorin historiaa

Vuoden 1852 Porin palon jälkeen torikauppa keskittyi entiselle aukiolle, nykyisen kauppatorin paikalle. Toria ympäröivät puurakennukset ja torilla oli vuoteen 1955 saakka puurakenteinen vaakahuone. Nykyinen rakennuskanta torin ympärillä on pääosin 1950- ja 1970-luvuilta olevia 6-8 kerroksisia liike- ja asuinrakennuksia. Torin länsilaidalla paikallisliikenteen pysäkkien läheisyydessä sijaitsee 2021 vuoden loppuun saakka Satapaska-nimellä tunnettu vuonna 1955 valmistunut huolto- ja kioskirakennus, joka korvattiin uudella toripaviljonginrakennuksella. Torin vastapuolella sijaisee vuonna 2015 rakennettu esiintymislava Satakieli.

Porin kauppatorin nykytilanne

Neliömäistä torialuetta ympäröivät rakennettujen kortteleiden rajaamat kadut. Torin länsilaidalla on Atinkatu, pohjoispuolella Pohjoiskauppatori, itäpuolella Yrjönkatu ja etelässä kävelykatuun päättyvä Eteläkauppatori. Torialueen itäpuolella katu jatkuu etelään kävelykatuna. Torin länsilaidalla torialue ja Antinkatu liittyvät kesäkatuna toimivaan Kallen Gallelan katuun. Polkupyöräilyn pääreitti jatkuu Yrjönkadulta etelään kävelykadulle. Yrjönkadun varressa on myös taksiasema. Bussiasema sijaitsee toripaviljongin länsipuolella.

Torin keskialue on nykyisin avointa, torimyyntiin sopivaa aluetta.

Ajoneuvojen pysäköintiä on sekä torin pohjois- että eteläpuolella. Polkupyöräpysäköinti on keskittynyt Eteläkauppatorin jatkeelle kävelykadun puolelle.

Torialue katuineen on 120 x 140 m ja 16 800 m². Varsinaisen tori on noin 91 x 78 m, 7 098 m².

Veistokset

Torin keskialueen lähellä on kuvanveistäjä Pentti Mäkisen Toriparlamentti-veistos, joka on pystytetty vuonna 2008. Veistoksessa on kolme ihmishahmoa ja kaareva luonnonkivipenkki.

Katupuut

Katupuuta on torin laidalla Pohjoiskauppatorin, Yrjönkadun ja Eteläkauppatorin puolella kussakin kolme puuta. Toripaviljongin molemmissa päädyissä on vaahtera. Nämä puut ovat kärsineet liian pienestä kasvualustatilasta. Kävelykadun itä laidalla on yksittäispuu ja Kävelykadun itäreunalla neljä isoa puuta.

Päällysteet

Torialuetta ympäröivillä kaduilla ja pysäköintialueilla on asfalttipäällyste. Pohjois- ja eteläkauppatorin jalkakäytävät ovat myös asfalttipintaisia. Antinkadun ja Yrjönkadun jalkakäytävät ovat betonikivettyjä. Kadun reunatukina on käytetty sekä luonnonkivisiä että betonisia kiviä. Torialueen päällysteenä on graniittisella nupukivellä ruudutettu harmaa betonikivipäällyste.

Nykyiset katutilat

Antinkatu torin länsipuolella on kaksisuuntainen katu. Kadun ja toripaviljongin väliin sijoittuu paikallisliikenteen bussipysäkit. Bussit liikennöivät Pohjoiskauppatorin kautta Yrjönkadulle ja edelleen Nortamonkadulle. Bussipysäkeiltä on leveä suojatieyhteys Antinkadulta Gallen-Kallelan kadulle, joka toimii myös kesäkatuna. Antinkadun ajoradan leveys on 11,4 metriä ja jalkakäytävän leveys on 3,3 metriä.

Pohjoiskauppatorin ajoradan leveys pitkäpysäköintipaikkoineen on 12,1 metriä, jalkakäytävän leveys on 3,3 metriä ja lisäksi torin laidassa on pysäköintiä. Pysäköintipaikat ovat 5,8 metriä pitkiä.

Pohjoiskauppatorilla on 22 autopaikkaa kohtisuoraan toria vasten. Kadun toisella reunalla on yhteensä 11 kappaletta pitkäpysäköintipaikkoja.

Yrjönkadulla ajoradan vieressä on taksien pysäköintipaikat ja pyöräkaista, joiden yhteisleveys on noin 14,5 metriä. Kadun itäreunalla on kolme metriä leveä jalkakäytävä.

Eteläkauppatori on pysäköintialuetta, jonka keskeltä on suojatie torille. Pysäköintialueen leveys on 18 metriä. Rakennusten vieressä oleva jalkakäytävä on noin 3,7 metriä leveä.

Eteläkauppatorin pysäköintialueella on noin 40 autopaikkaa (torin laidassa on 18 autopaikkaa ja neljä moottoripyöräpaikkaa). Pysäköintipaikat on järjestetty kohtisuoraan kahteen riviin toria ja Eteläkauppatorin jalkakäytävää vasten. Polkupyörille on järjestetty paikat pysäköintialueen itäpäähen kävelykadun reunalle.

Nykyinen toritoiminta ja kivijalkaliikkeet

Torikauppiaita torilla oli vuonna 2021 yhteensä noin 40 kappaletta. Torilla myydään torimyynnin tyyppillisiä tuotteita.

Kalakauppiaiden toripaikkojen koko vaihtelee 4x 5...8 metriin. Monet toimijat myyvät kaloja myyntiautosta. Torilla on toiminut myös ympärivuotinen bussikahvila, jonka tilavaraus on 4x12 metriä. Muut kahvinmyyntikojut ovat 4x10 metrin alueella.

Torimyynni ajoittuu aamuun ja aamupäivään. Torikauppa päättyy kello 14.00.

Kivijalkaliikkeitä on toria ympäröivissä rakennuksissa. Kauppahalli sijaitsee kävelykadun varressa.

Porin torin yleissuunnitelma

Konsepti

Porin tori tunnetaan Suomen parhaana kalatorina, jossa on kalamyyntiä ja kalakauppiaita ympäri vuoden. Pori on Kokemäenjoen varrella ja tunnetaan myös Yyterin hiekkarannoistaan. Näistä aineksista muodostuu Porin kauppatorin brändi.

Porin torin Kokemäenjoki-konsepti tuo Porin kauppatorille virtaavan veden saarineen, kauppatorin kalatiskaalle nahkiaiset ja jokikalat sekä läheisen meren herkut.

Toripinnan virtaavaa Kokemäenjokea kuvastava musta kiveys yhdistää torin kävelykatuun ja johdattaa kulkijan torin poikki diagonaalisti Porin kauppahalliin. Satakielilava, "Toriparlamentti"-teos sekä torin vihersaarekkeet muodostavat Kokemäenjoen saaret.

Porin torin yleissuunnitelman tavoitteena on turvata kauppatorin elinvoimaisuus sekä ympäröivien kivijalkaliikkeiden, kauppahallin ja kävelykadun asiakasvirra sekä tuoda viihtyisyyttä torille aamusta iltaan kaikkina vuodenaikoina.

Kauppatoria ympäröivät katualueet

Antinkatu ja linja-autoasema

Antinkatu on kaksisuuntainen katu, joka yhdistää torialueen kesäkatuna tomivaan Gallenkallelan katuun. Antinkadun ja toripaviljongin väliin sijoittuu linja-autoasema, jonne liikennöinti tapahtuu Yrjönkadun, Pohjoiskauppatorin ja Antinkadun kautta. Linja-autoasema on erotettu leveällä saarekkeella Antinkadusta. Kaksi linja-autopysäkkiä on myös Antinkadun polella pysäköintisaarekkeessa. Pysäkkikatoksia on sekä saarekkeessa, että paviljongkirakennuksen länsilaidassa torialueen reunassa. Pysäköintikatokset esitetään tehtävän viherkattoina. Antinkadun ja bussiaseman väliseen saarekkeeseen on esitetty istutettavaksi muutamia puita.

Antinkadun korttelien länsireunassa olevan jalkakäytävän leveys on noin 6 metriä ja ajoratojen leveys 3,5+3,5 metriä.

Pohjoiskauppatori ja taksiasema

Pohjoiskauppatori on kaksisuuntainen katu, joka on osa bussien pääreittiä. Pohjoiskauppatorille, torin viereen, sijoittuu taksiasema. Kivetyn taksikaistan pituus on noin 45 metriä ja siihen mahtuu noin kahdeksan taksia. Pohjoiskauppatorin jalkakäytävän leveys korttelin reunassa on 4,5 metriä, ajoradat 3,5+3,5 metriä, taksikaista 2,7 metriä ja jalankulkukaista torin reunassa 2,3...2,5 metriä. Taksipaikkojen viereinen jalankulkuväylä on erotettu pollarein torialueesta.

Yrjönkatu

Torin kohdalla Yrjönkatu on kivettyä katualuetta, joka Nortamonkadun eteläpuolella muuttuu kävelykaduksi. Korttelien reunassa on 3 metriä leveä jalkakäytävä. Ajoradat ovat 4,8+4,8 metriä. Yrjönkadun varrella, torialueen reunassa, on kaksisuuntainen pyörätie, jonka leveys on 2,5 metriä. Pyörätien ja torinpuolella olevan 3,0 m leveän jalkakäytävän välissä on 3,2 metriä leveä erotuskaista, jossa on puurivistö. Puiden välissä on valaisinpyloneita ja pyörätelineitä.

Eteläkauppatori

Eteläkauppatorin pysäköintialueelle sisäänajo ja poistuminen tapahtuu torialueen jatkeena olevan korotetun suojatien kautta. Suojatie erottaa bussiliikenteen käyttämän ajoväylän pysäköintialueesta. Eteläkauppatorin pysäköinnin jakaa kahteen osaan torille johtava jalankulkuväylä, joka toimii myös torin pelastustienä.

Eteläkauppatorilla on yhteensä 2,7 metriä leveitä pysäköintipaikkoja 29 kappaletta, neljä 3,6 metriä leveää liikuntaesteisten pysäköintipaikka sekä huoltoliikenteen/saattoliikenteen pysäköintipaikka. Moottoripyöräpaikkoja on neljä kappaletta.

Pysäköintialueen länsosaan on järjestetty päivittäistavarakaupan huoltoa ja saattoliikennettä varten yksi 4,5 metriä leveä ja noin 16 metriä pitkä 10 minuutin pysäköintipaikka. Torin puolella on neljä noin 2,7 metriä leveää henkilöautopaikkaa ja kaksi noin 3,6 metriä leveää liikuntaesteisten pysäköintipaikkaa.

Pysäköintialueen itäpuoleisessa osassa on kivetty vinopysäköintisaareke, jota autot pääsevät asfaltoitua väylää pitkin kiertämään etsiessään vapaata pysäköintipaikkaa. Vinopysäköintisaarekkeessa on yhteensä 10 autopaikkaa, yksi liikuntaesteisten autopaikka sekä neljä 1,25 m leveää moottoripyöräpaikkaa. Kohtisuoraan toria vasten on 15 autopaikkaa ja yksi liikuntaesteisten pysäköintipaikka.

Eteläkauppatorin jalkakäytävä, korttelien reunassa, on 4 metriä leveä. Pysäköintialueen huoltoliikenteenkin kääntöpaikkana toimiva pysäköintialueen etuosa ajovyyliseen on noin 25 metriä leveä ja taempi pysäköintialue 23,8 metriä leveä. Paviljonkirakennuksen länsipuolelta Pohjoiskauppatorille johtava jalkakäytävä on noin 5,2...6,2 metriä leveä. Pelastustienä toimiva ja torin keskialueelle johtava, jalkakäytävä on 4 metriä leveä.

Torialue

Pääkäytävät

Torin pääkäytävät risteävät torin keskellä. Itä-länsisuuntainen pääkäytävä johtaa toripaviljongilta esiintymislavalle ja pohjois-eteläsuuntainen pääkäytävä Eteläkauppatorilta torin pohjoislaidassa olevalle taksiasemalle. Lisäksi toripaviljongin sivua sen länsilaidalla linja-autoasemaan rajautuva pohjois-eteläsuuntainen käytävä. Torin Kokemäenjoki-kiveysaihe johdattaa jalankulkijat Antinkadulta kävelykadulle ja kauppahallin suunnalle.

Torialueen pyöräpysäköinti

Torin eteläosassa on yhteensä 55 polkupyöräpaikkaa ja Yrjönkadun puoleisella reunalla 24 polkupyöräpaikkaa.

Satakielilava

Satakielilavan portaikkoon sijoitetaan puisia siirrettäviä oleskelutasoja. Esiintymislavan katto muutetaan viherkatoksi aurinkopaneeleineen. Satakielilava varustetaan tapahtumasähköllä ja digitaalisella näyttötaululla.

Kolme nykyistä lipputankoa siirretään pyöreän istutusalueen yhteyteen.

Oleskelu- ja leikkialue

Torin kaakkoiskulmassa on Poris-olkkari. Puiden katveessa on penkkejä ja pöytäryhmiä sekä leikkivälineitä. Kalusteet ovat puupintaisia ja metallijalkaisia. Kalusteiden materiaalit ja värit sovitetään yhteen toripaviljongin katoksen alapinnan puuverhouksen ja metallirakenteiden väriyksen kanssa.

Toriparlamentti-teos

Teoksen ympyrän muotoista kiveystä on laajennettu, jotta teos saa ympärilleen nykyistä enemmän tilaa.

Jätehuolto

Toripaviljongin pohjoispuolelle sijoittuu syväkeräyssäiliöiden rivistö sekä jätepuristinkontti. Jätteiden tyhjennys tapahtuu Pohjoiskauppatorin kautta.

Muuntamo

Vuonna 2021 rakennettu muuntamorakennus sijoittuu toripaviljongin pohjoispäähän syväkeräyssäiliöiden ja jätepuristimen väliin.

Kasvillisuus

Torialueen kasvillisuuden rungon muodostavat toria reunustavat puut. Poris-olkkarille kahdeksan kukkivan puun kokonaisuus muodostaa latvuskaton. Torin itäreunalla Yrjönkadun suuntainen puurivistö jatkuu satakielilavan molemmin puolin. Eteläkauppatorin pysäköintialueen porttina ovat suurikasvuiset puut. Puita on rivistönä myös torin reunalla ja yksittäispuu pysäköintialueen kiveysaarekkeessa. Linja-auton pysäkkisaarekkeessa on neljä puuta.

Satakielilavan eteläpuolella on istuskelureunuksella varustettu pyöreä istutusallas. Istutuksissa käytetään havupensaita ja monikerroksellista perennakasvillisuutta.

Toritoiminta

Torin reunoille sijoittuvat suuremmat torille päin avautuvat myyntipisteet kuten kahvilateltat. Kalatori kala-autoineen on pääkäytävän varrella torin pohjoisosassa. Pääkäytävien varrelle sijoittuvat ympärivuotiset myyntipaikat. Myyntipaikkojen tilankäyttöä on tarkasteltu sillä tarkkuudella, että kaikki nykyiset toimijat mahtuvat alueelle. Kiveykseen metallinastoilla merkittävien myyntipaikkojen sijoittuminen tarkastellaan erikseen.

Toritekniikka

Torin sähkönottoa varten sähkön ulosotto on järjestetty toripylväistä sekä erillisistä sähköpisteistä, joita torialueella on noin kaksikymmentä kappaletta.

Torille on sijoitettu vesipisteitä sekä torikaivo Satakielilavan yhteyteen.

Pollarit

Torin laidoille sijoitetaan teräspollareita, joilla varmistetaan torikäyttäjien turvallisuutta. Pollarit varustetaan kolmioavaimella, jotta pelastusajoneuvot pääsevät torille sen eri puolilta. Irrotettavat pollarit mahdollistavat myös erikoiskuljetukset torialueelle.

Päällysteet

Torin keskeisen aiheen muodostaa luoteis-kaakkois-suuntainen mustalla noppakivellä toteutettu "Kokemäenjoen virta", joka yhdistää torin ja kauppahallin. Toripinta muodostetaan saumatuilla sekavärisillä ja kaariladontana toteutetulla noppakivillä. Torin kävely- ja pelastustiet päällystetään luonnonkivilaatoilla. Myös kalatorilla ja Poris-olkkarissa käytetään vastaavaa laattaa eri sävyisenä. Leikkivälineiden alla käytetään synteettistä turva-alustaa.

Valaistus

Pohjoiskauppatorilla

Katualue valaistetaan 8 metriä korkeilla varrellisilla katuvalaisin pylväillä. Pylväät ovat sijoitettuna kadun pohjoisreunaan. Torialueen puolelta tuetaan katualueen valaistusta 8 metrin pylväillä, joita on hyödynnetty Poris-olkkarin valaistuksessa.

Antinkatu ja linja-autoasema

Katu- ja laiturialueen valaistus hoidetaan 8 metrin yksi ja kaksivartisilla katuvalaisinylväillä. Toripaviljongin edusta valaistetaan yhden metrin korkuisin pollarein.

Yrjönkatu

Kauppatorille ja kävelykadulle kulkijaa johdattaa viereiseen puukujanteeseen sijoitetut valaisinpilarit. Pilareiden kokonaiskorkeus on suunniteltu 4 metriä.

Eteläkauppatori

Pysäköintialueen valaistus hoidetaan 8 metriä korkeilla varrellisilla katuvalaisinylväillä.

Torialue

Torin valaistus hoidetaan 12 metriä korkeilla valaisinylväillä. Torivalaisimissa ja valaisinpilareissa käytetään karhuaiheista perforoitua teräslevyä. Valaistus on torialueella muuntuva. Esimerkiksi tapahtumissa voidaan käyttää erikoisvalaistusta ja muuntuva valaistus. Yleisvalon tasoa voidaan myös säätää halutun mukaan.

Torialueella sijaitsevan veistoksen valaistus hoidetaan toripylvästä. Toripylväiden (12m) tyveen voidaan sijoittaa tarvittavia sähkönulosottoja tapahtumakäyttöön.

Toripaviljongin puista kattorakennetta otetaan esiin maavaloilla. Vastaparina on Satakielilavan katto. Poris-olkkarin latvuskattoa täydennetään valaisinpilareihin kiinnitetyillä valaisinketjuilla, joissa roikkuu hehkulampun kaltaisia valoja. Pilareit sähköistetään ja niihin voi kiinnittää muita erikoisvalaisimia. Pilareihin voidaan myös integroida esim. kännykän latauspisteitä.

Tapahtumavalaistuksena voidaan käyttää myös toria ympäröivien rakennusten julkisivuihin heijastettavia kuva-aiheita.